

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
katedra občanského práva
Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí diplomové práce

P O S U D E K

diplomové práce Daniela Merendy
„Cenné papíry“

Na téma cenných papírů se toho na naší fakultě v diplomových pracích mnoho nenapsalo. Proto jsem toho téma vypsal a ze stejného důvodu jsem rád, že se ho autor ujal. Jsem též rád, že k němu autor nepřistoupil pouze pod vlivem nové úpravy občanského zákoníku, který cenné papíry inkorporoval explicitně do občanského práva, ale především na bázi obecně teoretických úvah, které se v práci koncentrují zejména v tématech pojmu a podoby cenného papíru. Tím se sice předložená práce poněkud odklání od svého mimořádně obecného názvu, v jejím celkovém posuzování to však samozřejmě nehraje zásadní roli. Tuto roli naopak hraje, v pozitivním směru, odvaha autora jít ne zcela obvyklou cestou, tj. cestou, kterou většina studentů nevolí.

Ze systematického hlediska se práce člení na tři základní části, z nichž první nese název „Pojem a podstata cenných papírů“, druhá pojednává o podobě cenných papírů a konečně třetí je podle svého názvu věnována dalším zásadním otázkám spjatým s cennými papíry. Pokud jde o první část, nad rámec svého názvu obsahuje historický exkurs věnovaný vývoji cenných papírů, naopak se toho v ní mnoho nedozvíme o podstatě cenných papírů. Ve druhé části se v rámci rozboru listinných cenných papírů správně nezapomíná na specifika jednak hromadné listiny a jednak imobilizovaného cenného papíru. V rámci popisu zaknihovaných cenných papírů se pak správně pojednává jak o obecných otázkách této podoby, tak o její aktuální právní úpravě. Ze systematického hlediska je pouze chybou, že se zde přeměně podoby cenného papíru věnuje pozornost jen z poloviny s tím, že druhá polovina výkladů o této přeměně je zařazena dost neorganicky do třetí části práce. Tato část představuje jen jakýsi drobný doplněk toho, co vše problematika cenných papírů zahrnuje, a to doplněk tematicky pouze fragmentární. Na tom nese vinu dílem vedoucí diplomové práce, který tento doplněk připustil. Vinou autora pak je, že ke zpracování, navíc pouze povšechnému, zvolil jen

nahodile otázky významu cenných papírů, jejich vydávání, formy a jejich okruhu, v němž se jádro spatřuje v problematice pojmenovaných a nepojmenovaných cenných papírů, aniž se jakkoli poskytuje alespoň obecný obraz o konkrétních druzích cenných papírů (o jejich „poddruzích“ nemluvě).

Při hodnocení sluší z obecného hlediska na jedné straně pochválit, že autor obsahově základním analyzovaným elementům cenných papírů rozumí a umí s nimi pracovat. Na druhé straně, zejména při analýze pojmu cenných papírů, si lze nad leccčím postesknout. Jestliže se (na str. 12 a násl.) vytyčuje problematika cenného papíru „v právní vědě“, není vhodné začínat rozbořem právní úpravy a hlavně se posléze dostat do vleku některých našich autorů akceptací úvah o tom, co cenným papírem vlastně není, a rezignovat tak na skutečné vymezení pojmu cenného papíru, zejména v konfrontaci se „staronovou“ definicí, kterou přináší občanský zákoník. Zde je mi sice sympatické, že autor správně postihuje nedostatek této definice v otázce nerozumné dichotomie cenný papír – zaknihovaný cenný papír, chybí mi však jeho kritický pohled na další nedostatky této definice. Zaslouhuje tedy, aby se autor k této otázce vrátil při obhajobě diplomové práce. Pokud jde o výklady týkající se podoby cenných papírů, lze na obecné úrovni vytknout, že jsou jednak dosti neúplné, což ovšem do značné míry ospravedlňuje nesmírná šíře této problematiky, a že někdy se, jmenovitě v otázce stadií vzniku zaknihování cenných papírů (str. 34 a 35), prezentují některé myšlenky jako vlastní myšlenky autora, aniž takovou kvalitu mají.

Pokud jde o obecnou formální stránku práce, nemohu opomenout některé nedostatky v citacích. Nejsem to samozřejmě já, kdo napsal celý uváděný komentář k občanskému zákoníku, někdy se za můj názor vydává něco, co jsem tak jistě neformuloval (např. str. 12 či str. 54), a náš kolega Vítek by jistě s nelibostí nesl, že není uveden jako spoluautor práce „Právo cenných papírů“, ačkoli většinu z toho, co se z ní čerpá, napsal právě on. Nelze též seznat pramen stanoviska ČNB (str. 57) a v poznámkovém aparátu bychom neměli odkazovat na ustanovení zákona (a většinou ani na důvodovou zprávu).

Co se týče dílčích otázek, je přirozené, že obtížnost vybraného tématu více méně zákonitě vede k těm či oněm nesprávnostem. To autorovi nelze mít v zásadě za zlé. Přesto si nemohu odpustit alespoň některé připomínky, ke kterým by se měl autor při obhajobě vyjádřit. Jsou akcie skutečně „typově nejmladší“ cenný papír (str. 8)? Je mezinárodní unifikace právní úpravy cenných papírů skutečně závislá na univerzálním vymezení pojmu cenného papíru (str. 10)? Je § 514 občanského zákoníku skutečně historicky prvá legální definice cenného papíru v ČR (str. 22)? Několik námitek vyvolává zpracování imobilizace cenných papírů (str. 31 a násl.). Předně sotva lze imobilizovat jakýkoli cenný papír. Dále, za

samotné zhotovení cenných papírů se při jejich imobilizaci asi nic moc neušetří. Složitější, než jak se v práci popisuje, je vymezení okruhu osob, které mohou být při imobilizaci schovatelem. Konečně imobilizovaný cenný papír je „blízký“ zaknihovanému cennému papíru, i když jej nelze vydat z úschovy. Rozlišení účtu vlastníka a účtu zákazníka (str. 39) se samozřejmě uvádí nejen v teorii, ale i v samotném zákoně. Dvoustupňové uspořádání zaknihování (str. 40) je podle mého názoru z hlediska ochrany investorů irelevantní. Ani chyba samotného zákona (§ 519 občanského zákoníku) neospravedlňuje chybné směšování pojmu emise a pojmu datum emise (str. 53). Konečně za celkově nedostatečný lze označit výklad o formě cenných papírů (str. 55 a 56). Především u formy cenného papíru nejde jen o jeho převod, ale též o jeho převoditelnost; u převodu cenných papírů by dále zasloužila popsat (a podrobit kritice) nová právní úprava v občanském zákoníku; opomíjet by se neměla otázka omezení forem u jednotlivých druhů cenných papírů a konečně mi není jasné, jaký jiný převod cenného papíru než převod „prostřednictvím smlouvy“ má autor na mysli.

Vzdor všem shora uvedeným kritickým připomínkám by nebylo v žádném případě správné posuzovanou práci hodnotit negativně. Práce dokazuje, že si autor v souvislosti s jejím sepsáním osvojil široké poznatky o zkoumané látce, dokázal tyto poznatky (se shora uvedenými výhradami) utřídit, jakož i je adekvátně prezentovat. Předloženou práci jako celek tedy hodnotím pozitivně, jako práci, která jistě splňuje požadavky kladené na diplomové práce, a doporučuji proto, aby byla připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 14. května 2015

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.